

אתיקה מקצועית רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

ועדת האתיקה הארצית: נתונים על שנת הפעילות עו"ד דרור ארד-אילון / יו"ר ועדת האתיקה הארצית

במהלך שנת העבודה האחרונה (1.9.09 עד 31.8.10) נתקבלו בוועדת האתיקה הארצית 346 פניות חדשות. באותה תקופה סיימה הוועדה לטפל ב-388 תיקים (12% יותר ממספר התיקים שנכנסו). בנוסף, טופלו 225 פניות ע"י נשיאות הוועדה, מבלי שהיה צורך להביאן לדיון במליאה (בד"כ חוות דעת או החלטות דחופות). מעבר לך, הועברו מאות פניות לטיפול הוועדות המחוזיות.

הוועדה מנהלת באמצעות פרקליטת הוועדה כ-40 קובלנות, שהגישה לבתי הדין המשמעתיים.

בשנה הקודמת, טיפלה הוועדה ב-401 פניות חדשות, וסיימה לטפל ב-411 פניות (2.5% יותר ממספר התיקים שפתחו). כן טופלו 159 תיקים בידי נשיאות הוועדה, והתנהלו 35 קבילות.

נתונים אלה מלמדים, על יציבות יחסית במספר התלונות המטופלות על ידי הוועדה בכל שנה, ועל יעילות גוברת בטיפול בהן. עוד עולה, שמספר הקובלנות המתנהלות הוא כ-10% מסך התלונות המגיעות מדי שנה. מדובר בשיעור סביר של העמדה לדיון, הן ביחס למערכות משמעטיות וגורמי אכיפה אחרים (ובכלל זה משטרת ישראל), והן לנוכח אופי התלונות המשמעטיות. יש לזכור, שחלק ניכר מהתלונות מסתיים בפתרון הבעיה ללא העמדה לדיון (שחרור מסמכים, השלמת הטיפול המשפטי, התפטרות מייצוג, התנצלות וכן הלאה).

שיעור ההעמדה לדיון מבטא יחס ענייני ומאוזן של ועדת האתיקה הארצית, אשר אמונה על האינטרס הציבורי הרחב, ועל הגנת איכות השירות המקצועי ואמינותו. הנתונים מצביעים על כך שוועדת האתיקה אינה מקלה עם חבריה יתר על המידה, והיא מעמידה לדיון בכל מקרה שבו ישנן ראיות לכאורה לעבירה משמעטית ועניין לציבור.

בתיקון 32 לחוק הלשכה, ניתן מעמד חוקי לנוהג רב שנים לפיו נתנו ועדות האתיקה חוות דעת מקדימה לעורכי דין באשר לדרך האתית הנכונה בה הם מבקשים לילך (סעיף 60א' לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961). מדי שנה מוגשות לוועדה הארצית בין 70 ל-100 פניות לחוות דעת המקדימה (מעבר

לעשרות פניות לא רשמיות). הוועדה אינה מחזיקה בסמכות הכרעה (כמו בית דין משמעתי) אולם עורך דין המציג לוועדה מצג עובדתי מלא ופועל לפי הנחייתה וזכה להגנת הסתמכות מפני הליך משמעתי עתידי.

בהתאם לנוהג ולנוהל ככלל מטופלות תלונות נגד עורכי דין בוועדת האתיקה המחוזית במחוזו של עורך הדין. כאשר נגזרת תלונה במחוז, רשאי המתלונן לפנות אל הוועדה הארצית שהיא בעלת סמכויות מקבילות (כאמור בסעיף 63 לחוק הלשכה). קרוב למחצית הפניות לוועדת האתיקה הארצית הן פניות חוזרות מסוג זה ובדרך זו מבצעת ועדת האתיקה הארצית בקרה שיטתית על פעולות ועדת האתיקה הארצית. לפי הערכה, שיעור הפונים לוועדה הארצית לאחר שתלונתם נגזרה על ידי ועדת האתיקה המחוזית עומד על כ-7% מכלל הפונים שהחלו בוועדות המחוזיות. פניות אלו מתבררות מחדש על ידי ועדת האתיקה תוך התחשבות בעמדת ועדת האתיקה המחוזית.

אין ספק, שהליך חוזר גורם לעורך הדין הנילון טורח רב. אולם, ככלל הליך של רשות מוסמכת, יש מקום לאפשר לפונים אפשרות להשיג על החלטה שנתקבלה. האוטונומיה בניהול הדין המשמעתי היא שטר ושובר בצידי. וממנה נגזרת חובתה של מערכת האתיקה של הלשכה למצות ככל הניתן את ביור התלונות, ובכלל זה לקיים בדיקה חוזרת במקרים המתאימים.

החובה שלא להטעות את בית המשפט, חלק ב

ד"ר לימור זר גוטמן, עו"ד / עורכת

החובה לא להטעות את בית המשפט קבועה בכלל 34 לכללי האתיקה. כלל 34(א) קובע: **"לא יעלה עורך דין, בין בעל-פה ובין בכתב, טענה עובדתית או משפטית בידועו שאינה נכונה"**. בגיליון הקודם עמדתי על משמעות דרישת הידיעה. כעת אני רוצה להסביר **אלו טענות משפטיות או עובדתיות** אסור לעורך הדין להעלות בידועו שאינן נכונות.

החובה שלא להטעות את בית המשפט אינה חובה מוחלטת במובן זה שכל מילה היוצאת מפי עורך הדין חייבת להיות אמת לאמיתה. כמו כל כללי האתיקה, גם כלל 34 משקף גישה פרגמטית לפיה האיסור יחול רק על טענות מסוימות. נראה כי המבחן שהופעל בפסיקה בארץ בשאלה מהן הטענות שהעלתן בידועין אסורה בודק אם יש בטענה הלא נכונה כדי להשפיע על החלטת בית המשפט. לפי גישה זו, הטעיה קמה רק היכן שיש בטענה הנכונה, אילו הועלתה בבית המשפט, להשפיע על שיקול דעתו של בית המשפט בקבלו את ההחלטה.

מבחן חלופי אחר, מתאים יותר לדעתי, יבחן האם מדובר בטענה מהותית - האם זו טענה חשובה בתוך מכלול ההליך השיפוטי. התשובה תינתן באמצעות בדיקת תוכן האמרה, ההקשר שבו נאמרה, מה ארע לאחריה והאם ההליך מתבצע במעמד צד אחד או במעמד שני צדדים. המבחן כולל בתוכו את מבחן 'ההשפעה האפשרית'. אך זהו רק אחד הפרמטרים לבדיקה ולכן, גם טענה שאין בה להשפיע על החלטת בית המשפט יכול ותראה כמהותית אם היא עומדת ביתר הפרמטרים.

הפעלת 'מבחן העובדה המהותית' צריכה להיעשות במנותק מפסק הדין ותוצאותיו דבר שיאפשר להפעיל את החובה גם אם לא הסתיים ההליך בתיק. כך לדוגמא יש לראות טענה מהותית המועלית בהליך כמקיימת אחר דרישת הכלל אף אם יתברר לאחר מכן שהטענה כלל לא נדונה בפסק הדין ובודאי שלא יכלה להשפיע על תוצאת ההליך. מבחן הטענה המהותית מתמקד בהליך עצמו ולא בתוצאותיו. דוגמא לכך ניתנה **בעל"ע 975/96 קרמזין, עו"ד נ' לשכת עורכי הדין** שם, לא עדכן עורך הדין את בית המשפט בפרט רלוונטי לבקשה שהגיש. בית המשפט ראה באי העדכון משום הטעיה אסורה "זאת בין אם היה בעדכון כזה כדי לשנות את

החלטתו של בית המשפט ובין אם לאו. דוגמא נוספת ניתנה ב-על"ע 6839,7008/93 **סעדיה, עורך דין נ' לשכת עורכי הדין**, פ"ד מט (5) 849 שם הורשע עורך הדין בגין פרוט עובדות לא נכונות בבקשה לדחיית דיון. האיסור להטעות את בית המשפט מתייחס גם להעלאת טענות משפטיות לא נכונות בפני בית המשפט כאשר עורך הדין יודע, או היה עליו לדעת, שהטענה אינה נכונה. כך לדוגמא, כשמתוך פסק דין שלם מציג עורך הדין רק את דעת המיעוט מבלי לציין עובדה זו ומבלי אף לציין כי הייתה דעה אחרת אשר היא שהתקבלה לבסוף. (ראו, רע"א 1389/98 **נאסיף נ' מ"י**, פסקה 15 לפסק דינו של הש' אריאל). או עורך דין המצטט קטעים "חתוכים וערוכים" מתוך ספר משפטי כך שמתקבל הרושם שעמדת המחבר היא א' בעוד שקריאה מלאה של האסמכתא מראה שדעת המחבר היא דווקא ב' (ראו דברי ביקורת של השופט ב-בש"א 9685/06 (שלום, חיפה) **פיין נ' בלה**).

חובת עורך הדין היא להביא בפני בית המשפט את כל האסמכתאות המשפטיות, גם אלו שאינן מטיבות עם עמדת לקוחו. ראו את הערת השופט ויתקון הנוזף בפרקליט המשיבה על שלא הציג את כל האסמכתאות הנוגעות לעניין ב-ע"א 245/75 **קרישר נ' מנהל מס שבח מקרקעין**, פ"ד ל (3) 596, 600.

הנחיות והחלטות

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

סעיף 47 לחוק: ביטול חברות בלשכה אם הושגה במרמה

עובדות הנילון, בהיותו מתמחה נחקר במסגרת חשד ללקיחת שוחד, מרמה והפרת אמונים. לאחר שסיים התמחותו, בחנה ועדת ההתמחות את שאלת קבלתו כחבר הלשכה. לשם כך זימנה הוועדה את הנילון ובא כוחו ביום 3.6.09, לדיון בעניינם. הללו הופיעו לדיון, טענו לחזקת החפות, ואף העבירו עיקרי טיעון בכתב, אך רק בתשובה לשאלת הוועדה הוברר לראשונה, כי נערך לנילון שימוע במשרד המשפטים חצי שנה קודם לכן. הוועדה המליצה שלא לקבל את הנילון כחבר הלשכה.

למחרת ישיבת הוועדה שיגרו ב"כ הנילון וכן עורך דין נוסף, שהוא ידידו של הנילון, מכתבים לחברי הוועד המרכזי, המפצירים בהם לקבל את הנילון כחבר הלשכה נוכח התמשכות החקירה בעניינו, ללא הגשת כתב אישום. הוועד המרכזי החליט לקבל את הנילון לשורות הלשכה.

רק לאחר קבלת הרישיון, ביום 15.6.09, התברר כי כבר ביום 4.5.09 (לפני הישיבות של ועדת ההתמחות ושל הוועד המרכזי) הודיעה פרקליטות המדינה לבא כוח אחר של הנילון על דחיית טענותיו שהועלו במהלך השימוע ועל ההחלטה להגיש כתב אישום נגד מרשו בזמן הקרוב. ביום קבלת הודעה זו פנה ב"כ זה של הנילון בבקשה לערוך שימוע נוסף. בקשתו נדחתה ביום 8.7.09, וכתב האישום אמנם הוגש ביום 9.7.09.

הוועדה מתבקשת לבחון אם יש לבטל את רישיון עריכת הדין של הנילון שהושג במרמה הואיל והוא לא דיווח לוועדת התמחות ולוועד המרכזי על ההחלטה להגיש כתב אישום נגדו. עוד מתבקשת הוועדה לבחון אם לנקוט בהליכים משמעתיים נגד בא כוח של הנילון ועורך הדין הנוסף, חברו של הנילון, בגין המידע המוטעה שמסרו לוועד המרכזי בכך שצינו שלא הוגש כתב אישום בעוד שבמועד זה כבר הודע לנילון על ההחלטה להגיש כתב אישום נגדו.

החלטה

- א. לאחר דיון סברנו שיש לנקוט הליכים לפי ס' 47 לחוק הלשכה ולפנות לבית הדין המשמעתי בבקשה לבטל את רישומו של החבר, בטענה שהוסתרה מהוועד המרכזי העובדה שבעת שהנילון הופיע בפני הוועד המרכזי, כבר נמסרה לבא כוחו ההחלטה לדחות טענותיו בשימוע ולהעמידו לדיון.
- ב. הסמכות להגיש בקשה כזו מצויה בידי הוועד המרכזי שצריך לפעול לפי כלל 48 לסדרי הדין המשמעתיים. סמכות זו לא הועברה לידי ועדת האתיקה במסגרת תיקון 32 לחוק הלשכה.

ג. כאשר לכא כח הנילון - עמדתו, לפיה נודע לו על השימוע לראשונה בישיבה, וכלל לא נודע לו על ההחלטה להעמיד את הנילון לדין פלילי, לא נסתרה ולפיכך אין יסוד ראייתי להעמידו לדין. הוחלט לגנוז את התלונה בהעדר ראיות.

ד. כאשר לעורך הדין ידידו של הנילון - לדעתה של הוועדה יש בעניין זה ראיות לכאורה לעבירה משמעתית של הידיד, בכך שנתן יד להטעיותם של ועדת ההתמחות והועד המרכזי. הוועדה החליטה להעמידו לדין משמעתי. הנילון פנה אל הוועדה בבקשה לעיון חוזר בהחלטתה להעמידו לדין משמעתי. הוועדה מצאה כי דרגת ההטעיה העולה מהראיות לכאורה היא גבוהה והחליטה להותיר את ההחלטה להעמידו לדין על כנה. (החלטה מספר את 228/09)

הערת העורכת הועד המרכזי ביום ה-11/5/10 החליט לפנות לבית הדין המשמעתי, לפי סעיף 47 לחוק, ולבקש בטלות חברות של עורך הדין האמור.

ניגוד עניינים: ייצוג לקוחות במשותף

שאלתא האם רשאי עורך הדין הפונה לייצג במשותף שתי לקוחות קבועות (חברות) בהתגוננות מפני בקשה לתביעה נגזרת של חברה אחת, שבעלי מניות המיעוט בה מבקשים להגיש תביעה נגד החברה האחרת.

החלטה בפני הוועדה לא הוצגו כל הנתונים הנחוצים למתן תשובה חד משמעית בשאלה הקונקרטית. (1 כעקרון, התשובה לשאלות מסוג זה מצויה בסעיף 14 לכללי האתיקה. 2) כל עוד אין חשש לניגוד עניינים ויש זהות אינטרסים בין שני לקוחות קבועים, ושני הלקוחות מסכימים לכך, אין מניעה לייצג את אחד הלקוחות בעניין בו מעורב גם הלקוח השני. 3) ככל שלא מתקיימים שני התנאים המצטברים לעיל, או לחלופין קיים חשש שבמהלך הייצוג עלול להיווצר ניגוד העניינים, יש להימנע מן הייצוג. (החלטה מספר את 103/10)

כלל 11ב: איסור מתן שירות משפטי לחברי עמותה הגובה דמי חבר

שאלתא עורך הדין השואל מועסק על-ידי עמותה של אומנים שחבריה משלמים לעמותה דמי חבר. העמותה מפנה את חבריה אל השואל על מנת לקבל יעוץ משפטי בנושאים משפטיים הקשורים לפעילותם האמנותית. הייעוץ ניתן במשרדו של השואל, ושכרו משולם על ידי העמותה. העמותה אינה גובה מחבריה תשלום עבור הייעוץ, מעבר לתשלום דמי החבר. האם יש בפעילות השואל משום עבירה משמעטית?

החלטה בהתאם להחלטת הועד המרכזי כפי שפורסמה בבטאון **אתיקה מקצועית** ג'ליון 29 עמ' 4 שכותרתה "ייצוג משפטי על-ידי עמותות, מלכ"רים וקליניקות בבתי הספר ובפקולטות למשפטים" ובהתאם להחלטה מספר 238/05 שפורסמה באותו עמוד - הואיל והעמותה גובה דמי חבר היא אינה רשאית לתת שירות משפטי לאור כלל 11ב. עורך הדין הפונה עובר עבירה אתית לפי אותו כלל. (החלטה מספר את 76/09)

כלל 11ב: איסור מתן שירות משפטי למי שהופנה על-ידי גוף הפועל למטרות רווח

עובדות המתלוננת היא חברה המעסיקה עובדים נגדה הוגשו בחודשים האחרונות תביעות רבות מצד עובדים המיוצגים על-ידי משרד עורכי הדין של הנילון. לטענת המתלוננת קיים קשר בין משרד הנילון לגוף בשם "המרכז לעובד" הפועל למטרות רווח. התלונה נסמכת על ממצאי של חברת חקירות, לרבות תמלילי האזנות סתר במהלך פגישות בין החוקרת שהזדהתה כעובדת החברה לבין נציגי המרכז לעובד ונציגת משרד הנילון. מהתלונה עולה עוד כי בתקופה של שמונה חודשים הפנה "המרכז לעובד" 140 עובדים (של חברות שונות לאו דווקא המתלוננת) למשרד הנילון לטיפול בתביעותיהם. מהחקירה עלה כי "המרכז לעובד" מפעיל פעולות שידול של פניות יזומות לעובדי החברה המתלוננת

ושידול שלהם לתבוע אותה. בהסכם שכר הטרחה מתחייב הלקוח בכתב, כבר בפני נציגי "המרכז לעובד" כי ישלם שכר טרחה של 20% מכל סכום זכייה למשרד הנילון ו-10% ל"מרכז לעובד" בגין "הבדיקה הראשונית של זכויות הלקוח".

הנילון השיב שאין לו ידיעה ושליטה על פעולות "המרכז לעובד" וכי זהו גוף אחד מיני רבים המפנה לקוחות למשרדו. הנילון מדגיש שאינו יכול לפקח כל הזמן על מעשי "המרכז לעובד" וכי פעולות המרכז בוצעו בניגוד מפורש להנחיות שהוא נתן להם.

החלטה להעמיד לדין את הנילון בגין הפרת שתי הוראות: (1) סעיף 56 לחוק האוסר על שידול בעל-ידי עורך הדין או על-ידי אחר. (2) כלל 11ב(א) לכללי האתיקה האוסר על מתן שירות משפטי ללקוח שהופנה על ידי גוף אחר הפועל למטרות רווח. [החלטה מספר את 95/09]

ייצוג לקוח באופן פרטי לאחר שעורך הדין טיפל בלקוח במסגרת הסיוע המשפטי

שאלתא הפונה מבקשת שהועדה תעיין מחדש בהחלטת הוועד המרכזי מיום ה-14.1.1996 הקובעת מתי יותר לעורך דין לייצג באופן פרטי לקוח בו טיפלה בעבר כאשר הופנה אליה מטעם הסיוע המשפטי של משרד המשפטים. לטענתה, ההחלטה צריכה להתבטל בהיותה פוגעת בחופש העיסוק ובזכות הייצוג של הלקוח.

החלטה לאחר קבלת עמדת הממונה על הסיוע המשפטי החליטה הוועדה להותיר את החלטת הוועד המרכזי על כנה בהיותה מציבה מגבלה נדרשת, סבירה ומידתית. להלן ההחלטה:
עורך דין שטיפל בעבר בלקוח מטעם הלשכה לסיוע משפטי יהיה רשאי להמשיך ולטפל בעניין של אותו הלקוח באופן פרטי בשני מצבים: (1) כאשר הלקוח מקבל סיוע משפטי מהלשכה בנושא מסוים ואינו זכאי לקבל סיוע ממנה בנושא אחר. (2) כאשר מסתבר כי לקוח של לשכת הסיוע המשפטי אינו זכאי לסיוע משפטי בגלל חוסר זכאות כלכלית והנ"ל נמצא כבר בטיפול של עורך דין ממונה, יהיה אותו עורך דין רשאי להמשיך ולטפל באותו לקוח באופן פרטי (ר' את 1809/10/96).

הערת העורכת להלן הנימוקים שהובילו את הוועדה להחליט שלא לשנות מההחלטה משנת 1996.

1. פעמים רבות במהלך הייצוג המשפטי מתעורר צורך בייצוג נוסף או נלווה להליך בו מיוצג הלקוח מטעם הסיוע המשפטי. במצב זה קיים פער כוחות בין עורך הדין לבין הלקוח הנזקק לשירותיו, וקיים תמריץ (או חשש) כי עורך הדין ינצל אותו לשכנע את הלקוח - גם אם ידו אינה משגת וגם אם הוא עשוי להיות זכאי להמשך הייצוג מטעם הסיוע המשפטי - לשכור שירותיו באופן פרטי. אפשרות זו מחייבת הצבת כלל חד משמעי האוסר ייצוג משפטי מקביל, למעט בהתקיים אחד החריגים.
2. במצבים אלה, הסיוע המשפטי אינו מונע, ואף מעודד ומקדם, את המשך הייצוג על-ידי אותו עורך הדין, אולם מטעם הסיוע המשפטי ובמימון המדינה (כל עוד הלקוח זכאי לכך).
3. מן הניסיון המצטבר נלמד כי כבר אירעו מקרים מצערים בהם 'פיתו' עורכי דין את הלקוח להעדיף את הייצוג הפרטי תחת הייצוג באמצעות האגף לסיוע משפטי, ואו הסכימו עם הפונים על הסכמי שכר בלתי הולמים".
4. הסיוע המשפטי רואה חובה בקיום המטרה של הענקת ייצוג משפטי לנזקקים בחינם, וללא התניות, ככל שהם זכאים לכך. בהקשר זה אף יש לראות את עורכי-הדין מטעמו כנאמנים להשגת מטרה זו, באופן המונע שימוש בייצוג מטעם הסיוע המשפטי כמנוף להשגת לקוחות פרטיים, הזכאים להמשך מימון הייצוג מטעם המדינה. חובת האמון כוללת בחובה את חובת היידוע של הלקוח לגבי אפשרות קבלת הייצוג מטעם הסיוע המשפטי.
5. גם בהיעדר קשר בין הייצוג על ידי הסיוע המשפטי לבין הייצוג הפרטי, חל אותו הרציונאל, הנובע מאופי מערכת היחסים וחובת האמון של עורך הדין מטעם הסיוע המשפטי ללקוח, ולאו דווקא מן הקשר בין נושאי הייצוג.
6. ההוראה בדבר איסור ייצוג פרטי מקביל לא רק שאינה פוגעת בחופש העי סוק של עורך הדין אלא

דווקא מקדמת עקרון זה. ההבדל נעוץ רק בזהות משלם שכר הטרחה וגובה שכר הטרחה. הבחירה לייצג מטעם האגף לסיוע משפטי נתונה לבחירתו החופשית של עורך דין, מתוך הבנת המגבלות וחובות האמון המיוחדים הנובעים מכך. אלו תנאים לגיטימיים שאין לראות בהם משום פגיעה בחופש העיסוק.

7. הזכות ל"בחירת הייצוג" אינה נפגעת כנטען על-ידי הפונה, שכן בפני הלקוח ניצבת הבחירה להיות מיוצג על ידי אותו עורך הדין, במימון המדינה, כל זמן שהוא זכאי לכך (החריגים שהוכרו בהחלטה מתייחסים למצבים בהם הלקוח אינו זכאי לכך).

8. טובת הלקוח מחייבת את העדפת ייצוגו של הלקוח בחינם (מבחינתו) על פני ייצוגו באופן פרטי.

אסור יעוץ משפטי טלפוני בתשלום

שאלתא עורך הדין הפונה "מזהה צורך" של לקוחות פוטנציאליים בקבלת יעוץ טלפוני "בעניינים טכניים", מבלי להגיע למשרד עורכי דין. הפונה מעוניין לספק "צורך" זה, על ידי יעוץ טלפוני בתשלום, כאשר לשם כך הוא יתקשר עם חברה המספקת שירותי חיוב טלפוני "ברמת חיוב של דקות ואף שניות". הוא מבקש לדעת האם המיזם מותר?

החלטה השירות המתואר במכתב עומד בניגוד לחוק הלשכה ולכללי האתיקה, ובין היתר, מנוגד לסעיף 58 לחוק הלשכה ולכללים 3 ו-11ב לכללי האתיקה. (החלטה מספר את 317/09)

אי השלמת רישום דירה כעבירת משמעת

עובדות בחודש אפריל 2007 קנה המתלונן בית ועד היום טרם נרשם הבית על שמו של המתלונן. את הצדדים בעסקה ייצג הנילון. לפי גירסת הנילון והמתלונן כאחת, הרישום לא הושלם עקב מחלוקת עם הרשות המקומית על היטל השבחה. ברם, עברו מאז בדיוק שלוש שנים. מאז מאי 2009 לא עדכן הנילון את מוסדות הלשכה בהתפתחות העניין ולא הגיב לדרישה למסור תגובה סטטוטורית.

החלטה להעמיד לדין משמעתי (החלטה מספר את 254/09)

טיפול של עורך הדין המייצג חברה משכנת בעסקת מכר בנכס הרשום בספרי החברה

שאלתא ועדת האתיקה הארצית קבעה, בהחלטה מס' את 211/07, שפורסמה בבטאון **אתיקה מקצועית** 27 עמ' 7 (2008), כי עורך דין אשר מנהל רישומים בספריה של "חברה משכנת", אינו יכול גם לייצג צדדים לעסקת מכר בקשר עם נכס הרשום בספריה של אותה חברה.

ועד מחוז חיפה מבקש לדעת אם עמדתה של הוועדה הארצית תשתנה, בהינתן העובדות הבאות (במצטבר או לחילופין): א) הטיפול ברישום הזכויות בחברה המשכנת הועבר לידי עורך הדין על ידי עורך דין אחר, שגם הוא ייצג, בעבר, את החברה בעסקאות מול רוכשים שונים. ב) הצדדים לעסקה מסכימים כי עורך הדין יטפל בה.

החלטה אין בעובדות האלו (שתיהן יחד או כל אחת מהן בנפרד) כדי להביא לשינוי עמדתה העקרונית של הוועדה בעניין. הרציונל העומד מאחורי החלטת הוועדה הנו הצורך לשמור על מעמדו של עורך הדין כנאמן על ספרי החברה המשכנת. על מנת שיוכל למלא תפקידו זה, על עורך הדין לפעול באופן המנותק מכל אינטרס של רוכש זה או אחר ביחס להליכי הרישום. הסכמתם של הצדדים לעסקה אינה מעלה או מורידה לעניין זה. כך אין גם משמעות לעובדה כי עורך דין אחר, שטיפל ברישומים בספרי החברה המשכנת בעבר, כן ייצג משתכנים בעסקאות מכר. גם אם הייתה התנהלות כזו, הרי שהיא לא תקינה ואין בעצם התרחשותה כדי להכשיר המשך התנהלות כזו גם בעתיד. (החלטה מספר את 211/07)

שכר טרחה כאחוז מהמחזור החדשי של החברה הלקוחה

שאלתא האם רשאי עורך דין לקבוע עם לקוח שהוא חברה ששכר הטרחה של עורך הדין יחושב כנגזרת מהמחזור החדשי של החברה? השאלה מעוררת שלושה עניינים: (1) האם חל כלל 9(ב) לכללי האתיקה לפיו: "אין מניעה, כאשר הדין מאפשר זאת, כי שכר הטרחה יחושב כאחוז מנושא העניין." קה, האם מדובר באחוז מנושא עניין הייצוגי? (2) האם שירות בדרך זו אינו מעורר חשש לניגוד עניינים? (3) האם ההסדר עמום מבחינה כספית באופן שיצור מחלוקת ויפגע בייצוג השוטף?

החלטה הועדה מצאה שלא ניתן לפסול באופן כללי וגורף הסדר מסוג זה, אולם בקביעתו של הסדר זה וביישומו לאורך זמן על עורך הדין להקפיד שלא להימצא במצב פסול ביחס לכל אחד מהנושאים המוזכרים לעיל, וכמוכן מבלי לגרוע מחובתו לפעול על-פי כל דין. (החלטה מספר את 81/10)

שותפות אסורה עם מי שאינו עורך דין

שאלתא אל עורך הדין השואל פנה יועץ מס בהצעה הבאה: יועץ המס ירחיב את עיסוקו ויתן ללקוחותיו שירותי יועץ משפטי באמצעות עורך דין מטעמו. הפונה מבקש לדעת מי הלקוח שלו - האם זה יועץ המס עצמו או שעל היועץ להפנות אליו את לקוחותיו כדי שהוא יטפל בהם כעורך דין באופן עצמאי?

החלטה אסור ליועץ המס לתת שירות משפטי כלשהו, ובכלל זה עצה משפטית, אסור לו לתווך לקבלת שירות משפטי, אסור לו לקבל עמלה תמורת שיווק שירותיו של עורך הדין, ואסור לו להשתתף בשכר טרחת עורך הדין. כל אלה מהווים הסגת גבול המקצוע.

מטבע הדברים, אסור לעורך דין לתת שירות ללקוח שהגיע אליו בדרך זו ואסור לו לשתף בשכרו מי שאינו עורך דין (קרי, יועץ המס). אלה הן עבירות אתיות. (החלטה מספר את 70/10)

אימות חתימה על תצהיר לפני שהמצהיר חתם עליו הוא מעשה אסור

עובדות עורכת הדין הנילונה העבירה מסמך שכותרתו "תצהיר" כאשר הוא אינו חתום על-ידי המתלוננת ומאידך מופיע המתלוננת חתמה על "אימות חתימה". האם יש להעמיד לדין משמעתית? המתלוננת טענה שמדובר בהיסח הדעת עת שאימתה תצהירים חתומים ממש.

החלטה לגנוז התלונה תוך הערה לנילונה כי מדובר בתקלה שראוי שלא תחזור, שכן אימות חתימה כשמו כן הוא: אימות חתימה קיימת, על כל עותק ועותק של התצהיר, ואישור חתימה ללא חתימת המצהיר, גם ברשלנות, עלול להוות עבירה אתית. לפיכך יש להקפיד כי האימות יבוצע אך ורק לאחר החתימה (והאזהרה כמוכן). (החלטה מספר את 134/09)

חוסר מקצועיות שאינו עולה לכדי עבירת משמעת

עובדות הנילונה ייצגה את גרושה של המתלוננת בהליך גירושין ובעריכת הסכם גירושין בין הצדדים. בית המשפט לא אישר את הסכם הגירושין שגובש בין הצדדים, וכתב בהחלטתו כי "אינו מאשר הסכם שיש בו סעיפים אשר הם בעליל לרעת הילדים, ומנוגדים לתקנת הציבור" בית המשפט גם הוסיף כי "רצוי שהאישה (המתלוננת) תהיה מיוצגת בכל ההליך של ניסוח ההסכם". למרות זאת, בחרה המתלוננת שלא להיות מיוצגת על ידי עורך דין.

לטענת המתלוננת, הנילונה ראתה באופן קיצוני את רווחת לקוחה והחריפה הסכסוך בין בני הזוג, בין היתר, בכדי לגרוף רווחים לעצמה וכן גילתה חוסר מקצועיות בעריכת ההסכם עבור הצדדים.

הנילונה השיבה שהיא לא ייצגה את המתלוננת, כי אם את גרושה, ובכל אחת מהשיחות הבודדות שניהלה עם המתלוננת, ייעצה לה לפנות לייצוג משפטי, כפי שאף המליץ לה בית המשפט. וכי חובתה היא כלפי לקוחה דאגה לתת לו שירות אדיב ומקצועי ולשמור על זכויותיו לשיעור רצונו.

החלטה לגנוז את התלונה. אף אם פעלה הנילונה בחוסר מקצועיות, הדבר אינו עולה כדי עבירה אתית. למרות שהמתלוננת התבקשה היא לא מסרה ראיות התומכות בטענותיה בדבר התנהגות הנילונה בבית המשפט ואין לכך התייחסות בפרוטוקול הדיון שצורף. (החלטה מספר את 362/09)

סעיף 88: עיכובן מסמכי לקוח לשעבר

שאלתא עורך הדין הפונה מייצג תובעות בתיק נזקי גוף שהיו מיוצגות קודם לכן על-ידי עורך דין אחר. הפונה ניסה להגיע להסכמות עם עורך הדין הקודם על שיעור שכר טרחתו ואף הציע לקבל כל החלטה של בורר מטעם הלשכה בעניין, אולם זה עמד בסירובו ולא העביר את המסמכים שבידו. הפונה סבור כי די בהתחייבות משרדו בצירוף התחייבות הלקוח כבטוחה מספקת לתשלום שכר הטרחה.

החלטה זכות העכבון של עורך דין, במסגרת סעיף 88 לחוק לשכת עורכי הדין, מוגבלת בסייג - על עורך הדין להגיש תביעת שכר טרחה תוך שלושה חודשים. מסמכים שנדרשו על-ידי הלקוח וחלפו שלושה חדשים מהדרישה להשבתם, מבלי שהוגשה תביעה לשכר טרחה בגין הטיפול באותו עניין, פגה הזכות לעכבון. הפונה אינו מצוין אם הוגשה תביעה כאמור. כאשר להצעת הפונה למתן בטוחה לתשלום שכר טרחה כנגד שחרור המסמכים - על פניה מדובר בהצעה סבירה. אולם, זהו עניין הכרוך בהסכמת הצדדים וטוב יעשו אם יקבלו להסכמה זו תוקף של פסק דין במסגרת התביעה לשכר טרחה, ככל שהוגשה כזו במועד. (החלטה מספר את 347/09)

חסיון: חשד להתעללות בקטינים

שאלתא במסגרת ייעוץ שהעניקה עורכת הדין הפונה בנושא גירושין, סיפרה לה הלקוחה שיש לה חשדות בחרים כי בעלה פוגע מינית בשתי בנותיו מנישואיו הקודמים המתגוררים עמם וכי היא חושדת בכך מזה 4-5 שנים. לשאלת עורכת הדין השיבה האישה כי כל השנים היא לא דיווחה וכי הבנות חרדות מהאב. עוד סיפרה שבעת שבתה שלה ביקרה בביתם היא סיפרה לה שהבעל ניסה לגעת בנכדתה. עורכת הדין הנחתה את הלקוחה לדווח והיא שואלת האם יש לה עצמה חובה לדווח לרשויות או לפעול באמצעים נוספים.

החלטה הוועדה מיעצת לפונה לפעול כדלקמן:

1. חובתך הראשונה היא לפנות ללקוחה ולהבהיר לה שהיא עצמה חייבת בחובת דיווח פלילי לפי חוק העונשין. ובמידה והיא לא תדווח את עשויה לדווח מכוח חובותייך שלך.
2. אם הלקוחה תודיע שהיא מדווחת (את רשאת לעקוב אחר הביצוע) או תתיר לך לדווח - שאלת הדיווח על ידך נפתרת.
3. אם הלקוחה תודיעך שהיא אינה מתירה לך לדווח - ועדת האתיקה לא תעמידך לדין אם תמצאי לדווח לרשויות על חשש סביר שיש לך בדבר סיכון עתידי לחסרי ישע כמפורט במכתבך. (החלטה מספר את 464210)

הערת יו"ר הוועדה ועדת האתיקה עסקה במספר מקרים ביחס בין חובת דיווח על פגיעה בחסרי ישע לבין חובת הסודיות והחיסיון. ככלל, מצאה הוועדה שהחיסיון גובר. החלטה זו מלמדת, שישנם מקרים שגם אם החיסיון גובר, ועדת האתיקה תשקול להימנע ממיצוי הדין במקרה של דילמה כנה, מיצוי החלופות ודיווח מתוך צורך אמיתי להגן על חסרי ישע מפני פגיעה.